

Sygn. akt III CKN 143/97

P O S T A N O W I E N I E

Dnia 28 sierpnia 1997 r.

Sąd Najwyższy Izba Cywilna

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSN - Z. Strus

Sędziowie: SN - T. Żyznowski (spraw.)

SN - E. Skowrońska-Bocian

Protokolant: K. Brzezińska

po rozpoznaniu w dniu 28 sierpnia 1997 r.

na rozprawie sprawy z wniosku R. K.

z udziałem J. N.

o podział majątku spółki

na skutek kasacji uczestnika postępowania

od postanowienia Sądu Wojewódzkiego w B.

z dnia 31 stycznia 1997 r., sygn. akt VII Ga [...]

p o s t a n a w i a :

oddalić kasację.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 31 października 1996 r. w sprawie sygn. akt V GNs [...] Sąd Rejonowy ustalił wartość wspólnego majątku wspólników na kwotę 30.690.43 zł, przyznał poszczególne składniki majątku wspólnego określone w sentencji tego postanowienia wnioskodawcy R. K. i uczestnikowi postępowania J. N.; zasądził od uczestnika postępowania na rzecz wnioskodawcy R. K. kwotę 14.632,42 zł płatną w terminie tamże określonym z ustawowymi odsetkami. Orzekł o obowiązku wydania przyznanych ruchomości oraz o opłatach i kosztach postępowania.

Z ustaleń dokonanych przez tenże Sąd Rejonowy wynika, że strony zawarły w 1990 r. (bez zachowania formy pisemnej) umowę spółki cywilnej, którą zgłosili do ewidencji działalności gospodarczej dnia 31 października 1990 r. Pismem z dnia 1 czerwca 1994 r. - z powołaniem się na treść art. 869 § 2 k.c. i fakt uniemożliwienia mu wejścia do zakładu - wnioskodawca R. K. wypowiedział swój udział w spółce. Wpis dotyczący prowadzonej przez wspólników działalności gospodarczej wykreślony został z ewidencji decyzją Urzędu Miasta i Gminy G. z dnia 15 lipca 1994 r. Żadna ze stron nie udowodniła wniesienia do spółki wkładów, które podlegałyby zwrotowi po rozwiązaniu spółki na podstawie art. 875 § 2 k.c. Strony nie przedłożyły wiarygodnych dokumentów mogących obrazować skład i wielkość majątku spółki w dacie jej rozwiązania. Sąd orzekający w pierwszej instancji oparł się w tym względzie na zeznaniach przytoczonych w uzasadnieniu orzeczenia świadków i stron. Wartość zaś przedmiotów wchodzących w skład majątku spółki ustalona została na podstawie opinii biegłego E. K..

Apelację złożył uczestnik postępowania J. N.. Zarzucił on niewyjaśnienie wszystkich okoliczności faktycznych istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy, oraz niewyjaśnienie jakie składniki majątkowe spółki były zaewidencjonowane w księdze podatkowej (przychodów i rozchodów), od czasu powstania spółki

do jej rozwiązania, a nadto zarzucił brak ustalenia na jaki cel wykorzystana została pożyczka z Rejonowego Biura Pracy w G.. Zarzucając naruszenie przepisów prawa materialnego przez niezastosowanie do rozliczenia spółki przepisów art. 871 § 1 i 2 k.c. i przyjęcie wartości składników majątkowych spółki nie odpowiadających rzeczywistości.

Zaskarżonym postanowieniem z dnia 31 stycznia 1997 r. VII Ga [...] Sąd Wojewódzki w B. oddalił apelację, dzielając w całości ustalenia Sądu pierwszej instancji co do składników wchodzących w skład majątku spółki oraz ich wartości.

Kasację złożył uczestnik postępowania J. N.. Opierał on kasację na naruszeniu przepisów prawa materialnego przez błędną ich wykładnię i niewłaściwe zastosowanie a w szczególności pominięcie art. 869 § 2 k.c. i naruszenie wymogów art. 871 § 1 i 2 k.c. przez nie ustalenie daty wystąpienia wnioskodawcy ze spółki jak i nie ustalenia jaki majątek posiadała spółka na dzień wystąpienia z niej przez wnioskodawcę pomimo istnienia niepodważalnych dowodów w postaci dokumentów poniesionych kosztów działalności spółki przechowywanych w Urzędzie Skarbowym w O..

Wskazując na powyższe skarżący wnosił o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu w S. do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Stosownie do art. 393³ k.p.c. kasacja powinna czynić zadość wymaganiom przepisanych dla pisma procesowego oraz zawierać oznaczenie zaskarżonego orzeczenia, przytoczenie podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienie, wniosek o uchylenie lub zmianę wyroku w całości lub w części. Przepis ten w odniesieniu do obowiązku przytoczenia podstaw i wniosków kasacyjnych pozostaje w związku z granicami rozpoznania kasacji, o których jednoznacznie rozstrzyga art. 393¹¹. Stosownie do tego przepisu Sąd Najwyższy rozpoznaje sprawę w granicach kasacji, bierze jednak z urzędu pod uwagę nieważność postępowania.

Granice kasacji określają przytoczone przez skarżącego podstawy kasacyjne (art. 393¹ kpc) oraz wnioski kasacyjne (art. 393³ k.p.c.). Stąd zrozumiałymi są - dotujące się jeszcze od orzecznictwa przedwojennego - wymagania, jakim ma odpowiadać skarga kasacyjna (por. m.in. orzeczenie z dnia 21 grudnia 1934 r. C III 321/34 - Zb. orzeczeń Izby Cywilnej, 1935, z. VII, poz. 275 i uchwałę składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 30 kwietnia 1938 r. C III 319/37 - OSP 1938, z. XVIII, poz. 241). Zgłaszane w kasacji zarzuty tak w odniesieniu do prawa materialnego jak i przepisów kodeksu postępowania cywilnego wymagają przytoczenia konkretnego przepisu ze wskazaniem w jaki sposób został pogwałcony.

Taki kierunek orzecznictwa jest kontynuowany także pod rządem aktualnie obowiązujących przepisów kodeksu postępowania cywilnego (por. w szczególności post. Sądu Najwyższego z dnia 7 stycznia 1997 r. I CZ 22/96 - OSNC 1997, nr 4, poz. 46 i nie publikowane orzeczenia z dnia 25 kwietnia 1997 r. I CKN 84/97 i z dnia 31 stycznia 1997 r. II CKN 44/96). Sformułowanie zatem zarzutu kasacji w ramach podstawy przewidzianej w art. 393¹ pkt 1 o naruszeniu przepisów prawa materialnego, a w szczególności art. 869 § 2 k.c. i 871 § 1 i 2 k.c. musi być w toku badania zasadności tego zarzutu ograniczone tylko do wymienionych przepisów. Sąd Najwyższy jako instancja kasacyjna nie jest bowiem ani zobowiązany ani nawet uprawniony do poszukiwania i dociekania o jakie dalsze przepisy prawa materialnego skarżącemu chodziło i jaką postać naruszenia tego przepisu miał na uwadze kasator. Zmierzałoby to bowiem do przypisywania skarżącemu określonych intencji, czy zamiaru, co jest niedopuszczalnym w świetle przytoczonych przepisów o kasacji. Ponoszeniem takiego ryzyka ustawodawca - ze zrozumiałych względów - nie obciążył instancji kasacyjnej.

Oczywiście chybionym jest zarzut pominięcia art. 869 § 2 k.p.c. wyszczególniony w kasacji. W myśl tego przepisu z ważnych powodów wspólnik może wypowiedzieć swój udział bez zachowania terminów

wypowiedzenia, chociażby spółka była zawarta na czas oznaczony, a zastrzeżenie przeciwne jest nieważne. Kodeks cywilny odróżnia rozwiązanie spółki (art. 873 i n.), co zawsze oznacza utratę bytu spółki, od wystąpienia wspólnika ze spółki, które nie zawsze taki skutek powoduje. Mianowicie tylko w wypadku spółki dwuosobowej skuteczne wystąpienie jednego ze wspólników jest równoznaczne z rozwiązaniem spółki. Obowiązujące przepisy nie przewidują funkcjonowania jednoosobowej spółki cywilnej. Przy bezspornej dacie skutecznego wypowiedzenia umowy Sąd Rejonowy jednoznacznie i w sposób nie budzący wątpliwości wskazał, że datę rozwiązania spółki określa data wypowiedzenia przez wnioskodawcę swego udziału nie zaś zgłoszenie do ewidencji zaprzestania wspólnego prowadzenia działalności gospodarczej (k. 320).

Stosownie do art. 875 § 1 k.c. od chwili rozwiązania spółki stosuje się odpowiednio do wspólnego majątku wspólników przepisy o współwłasności w częściach ułamkowych z zachowaniem postanowień przewidzianych w § 2 i 3 tego przepisu. W myśl zaś § 2 tego przepisu z pozostałego po zapłaceniu długów majątku spółki zwraca się wspólnikom ich nakłady, stosując odpowiednio przepisy o zwrocie wkładów w razie wystąpienia wspólnika ze spółki. Czyli na podstawie art. 875 § 2 k.c. w pierwszej kolejności zwraca się wspólnikom ich wkłady stosując zasady określone w art. 871 § 1 k.c. Prawo do zwrotu w naturze przysługuje nie do rzeczy wniesionych do spółki na własność lecz tylko co do rzeczy wniesionych do używania. Sądy obu instancji ustaliły, że żaden ze wspólników nie udowodnił wniesienia do spółki wkładów, które podlegałyby zwrotom na podstawie powołanych przepisów.

Uzasadnienie kasacji w odniesieniu do zarzutu naruszenia art. 871 k.c. nie wskazuje aby skarżący wykazywał, że przepis ten należy rozumieć i stosować inaczej od przyjętego rozumienia go w zaskarżonym orzeczeniu. Rozbieżność taka nie istnieje. Skarżący swoje wywody i zarzuty kieruje wyłącznie przeciwko ustaleniom faktycznym przyjętym za podstawę zaskarżonego postanowienia.

Wykazywanie wadliwości dokonywanych ustaleń faktycznych nie jest uzasadnieniem podstawy kasacji przewidzianej w art. 393¹ pkt 1 k.p.c., na którą powoływał się kasator. Gdyby przyjąć - głównie ze względu na stosunkowo krótki okres wdrażania instytucji kasacji - i złagodzić wymagania w odniesieniu do wnoszącego kasację przez przyjęcie, że autor kasacji zamieścił w jej uzasadnieniu niezbędne elementy do rozpoznania kasacji w płaszczyźnie podstawy przewidzianej w art. 393¹ pkt 2 k.p.c. - należy jednoznacznie stwierdzić, że - po pierwsze: podstawa faktyczna orzeczenia jest pełna. Oznacza to, że Sąd orzekający wyczerpał wszystkie dostępne środki dowodowe niezbędne do rozstrzygnięcia tej sprawy. Skarżący zwalczając opinię biegłego E. K. pomija bezsporną okoliczność, że to właśnie on składał, i to niejednokrotnie, oświadczenie w toku postępowania rezygnujące z powołania innego biegłego. Skoro tenże biegły napotkał trudności ze strony uczestnika postępowania - szczegółowo wynikające z materiału dowodowego i wskazane w uzasadnieniu orzeczenia Sądu pierwszej instancji - co do możliwości dokonania oględzin poszczególnych ruchomości, to podtrzymywane nadal w tym zakresie zarzuty tegoż uczestnika postępowania są wynikiem wyłącznie jego pozostawiania także i w tej fazie postępowania sądowego w złej wierze a nie dowodzą wadliwości dokonanych czynności. Powyższe odnieść należy do podnoszonej w kasacji wartości dowodowej dokumentów przechowywanych w Urzędzie Skarbowym w O.. Wypada - w odniesieniu do tej części twierdzeń skarżącego - wskazać bezsporny fakt, że w okresie od I do VII lipca 1991 r. ewidencja przychodów i zakupów Spółki prowadzona była nierzetelnie przez zaniżenie przychodów ze sprzedaży (k- 250). Zasadnie zatem ta dokumentacja została odrzucona przez Sądy obu instancji jako mająca stanowić podstawę dokonywanych ustaleń.

Po drugie - dokonane przez Sądy obu instancji ustalenia i wnioski z nich wynikające nie tylko odpowiadają wymaganiom przewidzianym w art. 233 § 1 k.p.c., co potwierdzają uzasadnienia Sądów obu instancji (art. 328 § 2 k.p.c.),

lecz wypowiedzi Sądów cechują się szczegółowością, wnikliwością oraz wszechstronnością. Spełniają kryteria wskazywane w orzecznictwie (por. uzasadnienie post. Sądu Najwyższego z dnia 29 października 1996 r. III CKN 8/96 - OSNC 1997, nr 3, poz. 30).

Po trzecie - wbrew zarzutom skarżącego Sądu obu instancji - w warunkach sprzecznych twierdzeń stron - zachowały niezależność w ukierunkowaniu postępowania, wyciąganiu wniosków istotnych a nie narzucanych przez strony, dążące - co jest zrozumiałe, do osiągnięcia korzystnego wyniku sprawy.

Po czwarte - w świetle powyższego kasacja jest w istocie prezentacją poglądów i stanowiska skarżącego opartych na przekonaniu lub subiektywnym odczuciu, że zaskarżone orzeczenie nie odpowiada oczekiwaniom skarżącego. Nie może to stanowić podstawy do jej uwzględnienia.

Wobec zatem braku usprawiedliwionych podstaw kasacja podlega oddaleniu (art. 393¹² k.p.c.) - bez potrzeby rozważania poprawności jej wniosku o uchylenie zaskarżonego postanowienia (Sądu drugiej instancji) a przekazanie sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego jej rozpoznania. Z powyższych przyczyn i na podstawie powołanych przepisów orzeczono jak w sentencji postanowienia.

aw

jg